

Portada

QUIN IMPACTE TENEN LES EXTRAESCOLARS EN LA CANALLA?

Els nens i nenes que participen en activitats extracurriculars milloren els resultats escolars, mostren més motivació i predisposició a l'aprenentatge i incrementen les seves expectatives formatives per a l'educació postobligatòria en comparació amb els que no en fan

S

JUDIT MONCLÚS

Sortir de l'escola i anar a bàsquet, a tennis, a dibuix, a anglès, a dansa, a música, a natació... ¿Tan important és realitzar activitats extraescolars quan se surt de l'aula? "Ho és i aquesta importància es podria resumir en funció de tres valors que ofereixen als infants i adolescents: tenen un valor educatiu, amb un sentit i un propòsit per generar aprenentatge; tenen un valor social, perquè les extraescolars el que fan és posar en relació infants i joves de diferents condicions socials i, per tant, contribueixen a la cohesió social; i tenen un valor comunitari, perquè se solen sustentar en la comunitat, no persegueixen un sentit lucratiu. És a dir, no busquen generar capital econòmic, però sí generar capital comunitari, ja que són sostingudes per moltes persones de la comunitat: voluntaris, AMPAs, educadors vinculats a un barri determinat, etc.". Ho explica Edgar Iglesias, professor de pedagogia aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i expert en aquest àmbit a Catalunya.

L'impacte que té la realització d'activitats extraescolars entre l'alumnat s'ha vist destacat en un informe elaborat de manera conjunta per la Funda-

ció Jaume Bofill i l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua). Entre les evidències internacionals que mostra aquest document tenim que l'alumnat que participa en activitats extracurriculars millora els seus resultats escolars –especialment en matemàtiques i lectura–, mostra més motivació i predisposició a l'aprenentatge i incrementa les seves expectatives formatives per a l'educació postobligatòria, sempre en comparació amb aquells que no hi participen.

Tot i que les evidències de l'estudi es basen en recerques fetes en altres països –especialment als Estats Units i al Regne Unit–, segons Sheila González, doctora en ciències polítiques i transformació social i autora d'aquesta revisió d'evidències, els casos serien extrapolables també a Catalunya: "Quan posem sobre la taula i discutim amb gent que es dedica al món del lleure els elements que posa de manifest aquesta literatura, veiem que tots es mostren d'acord que hi ha elements que també es troben en la nostra realitat més pròxima".

Un d'aquests elements comuns és a qui beneficien més aquestes activitats extraescolars. "Si bé tots els infants es

beneficien de participar en activitats extraescolars, l'impacte és molt més gran entre l'alumnat que anomenem vulnerable. Són dos perfils que a vegades se superposen: un alumnat d'entorns desfavorits, de famílies de baixos recursos o baix nivell educatiu; i aquell alumnat amb un rendiment escolar baix. En tots dos casos, l'impacte és més important entre aquests alumnes que entre l'alumnat ordinari", assenyala González.

ALGUNS BENEFICIS

Les evidències d'Ivàlua i la Fundació Bofill assenyalen que les activitats extraescolars produeixen un increment en les habilitats psicosocials, com ara l'autoestima i la identitat, i redueixen comportaments de risc, com el consum de drogues i d'alcohol. A més, l'assistència a activitats esportives o d'aprenentatges formals ajuda a reduir l'abandonament escolar. "Les extraescolars pròpiament de suport acadèmic amb accés gratuït o amb quota molt baixa, i orientades a joves i a infants amb risc educatiu, parteixen d'un punt de desigualtat per sota de la mitjana. Per tant, quan ells hi participen, l'impacte i el que hi aprenen els

acosta molt més a la mitjana. El que està demostrat és que quan aquests mateixos infants deixen de participar en les activitats extraescolars de suport acadèmic, per exemple a l'estiu, hi ha un parèntesi en el seu aprenentatge. A l'inici de curs han de fer més que la resta per tornar a situar-se en el mateix punt", apunta Iglesias.

PER QUINA ACTIVITAT ENS DECANTEM?

"S'ha d'escollir l'extraescolar que farem amb el nen d'acord amb les seves preferències i característiques. No a tots els nens els van bé les mateixes activitats", recorda Laura Aut, psicòloga infantil d'ISEP Clínic Barcelona. Aut creu que la tria s'hauria de pactar entre els mateixos infants i els pares. "Hem de tenir mesura amb les activitats més acadèmiques, perquè passen moltes hores a l'escola en un espai molt estructurat i han de trencar també una mica amb això per evitar que l'extraescolar produeixi l'efecte contrari del que estem buscant i acabin agafant aversió a aquella activitat, quan el que volem aconseguir és l'aprenentatge mitjançant el joc", afegeix. Eli Aiello, coordinado-

ra d'activitats extraescolars de la Fundació Pere Tarrés, comparteix aquesta visió: "L'extraescolar triomfa quan es converteix en interessant i motivacional per a l'infant, que és a qui sempre hem de posar en el centre de l'acció educativa".

Les activitats no només s'han de triar d'acord amb les preferències dels infants, també hi tindran a veure les seves aptituds i necessitats. "A un nen molt mogut li van bé activitats esportives, que l'ajuden a canalitzar aquesta energia. Als nens que han de millorar en activitats socials, fer teatre els seria més efectiu. En tot cas, realitzar extraescolars els allibera, ja que realitzant aquestes activitats no se senten jutjats: no existeix l'infant que sempre va malament, el que sempre es mou molt, el que suspèn els exàmens. Si se senten motivats, la seva autoestima puja i pot repercutir positivament després dins de l'aula", explica Aut.

EL PROBLEMA DE LA SOBRECÀRREGA

El llibre blanc *Eduquem més enllà de l'horari lectiu*, sorgit arran de l'acord de col·laboració entre la Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes

de Catalunya (FAPAC) i la Fundació Catalana de l'Esplai per millorar l'educació dels infants i adolescents, incideix en el fet que l'extensió de les jornades laborals comporta problemes de conciliació d'horaris entre pares i fills, que fan que es busqui en les activitats extraescolars una solució per mantenir controlats els infants. Aquest fet pot comportar que al nano se l'acabi saturant. "Aconsellem que es vagi amb compte perquè aquesta sobrecàrrega no és bona però la realitat és la que és i hi ha famílies a qui potser no els queda cap altre remei, ja que és un cas de necessitat horària", apunta Montse Conejo, presidenta de la FAPAC.

"La clau és saber què faria l'infant si no estigués en aquella activitat. Els infants tenen dret a tenir temps lliure no reglat, però si l'alternativa a les extraescolars és quedar-se a casa mirant la televisió cada dia, segurament serà millor que estigui en una extraescolar", explica Sheila González. "Penso que els nens sobrecarregats sempre són els mateixos, els de la classe mitjana. La classe obrera no està sobrecarregada d'activitats extraescolars. Em preocupa més què passa amb els infants

d'entorns més vulnerables. Ens hem de preocupar que les activitats extraescolars que es fan siguin de qualitat", afegeix.

Al seu torn, Conejo apel·la al paper de l'administració pública i incideix especialment en el fet que les activitats extraescolars estiguin a l'abast de tothom. "Estaria bé que hi hagués un projecte municipal, ja que podria recollir les necessitats i les prioritats de les famílies per assegurar que no hi ha infants que no poden realitzar aquestes activitats perquè no les poden pagar".

PROFESSIONALS QUALIFICATS

"Un monitor d'activitats extraescolars, sigui quina sigui la temàtica que faci, ha d'estar preparat. Nosaltres, per exemple, fem anglès a P3, P4 i P5, i fer classes a infantil no vol dir que no hagi de tenir una preparació en l'idioma. Has de tenir una qualificació demostrable. És important que les famílies ho sàpiguen, perquè aquests trets aporten qualitat pedagògica a aquestes activitats. A més, la professionalització és important perquè l'infant ha de progressar en l'extraescolar allarg del curs, de la mateixa manera que ho fa a l'escola", assenyala Eli Aiello, coordinadora d'activitats extraescolars de la Fundació Pere Tarrés.

La preparació professional dels responsables de conduir les activitats que els infants realitzen fora de l'aula incideix en la qualitat del que estan aprenent, encara que es tracti d'una activitat lúdica. "És tan important com una classe de l'escola, perquè tu estàs invertint uns diners i deixant el teu fill en un lloc de confiança on està segur, on aprèn coses, on s'està socialitzant i on està amb un professional, que té una titulació i sap de què parla. Aquest professional sabrà estar per ell no només en el moment d'assolir l'aprenentatge, sinó també a l'hora de gestionar un conflicte. No tindria cap sentit que jo t'estigués parlant d'actituds no competitives en l'esport i tingués una monitora que afavorís aquesta competitivitat. Cal coherència", afegeix Aiello.

"No és el mateix que ho facin voluntaris o professionals. Sense treure mèrit als primers, potser cal una figura professional que asseguiri una continuïtat en el temps, ja que, en alguns casos, quan arriben els exàmens de la universitat, els grups d'esplai es queden sense monitors. I és lògic que passi perquè són voluntaris", explica Sheila González, autora de l'informe sobre l'impacte de les activitats extraescolars d'Ivàlua. Al mateix temps, subratlla la necessitat d'establir uns criteris i unes avaluacions per assegurar que les activitats que s'ofereixen en temps extraescolar siguin de la qualitat exigible. "Especialment en el cas de les finançades públicament", conclou. ✖